

комітету Полтавської міської ради розроблено молодіжний проект «Полтавська школа місцевого і студентського самоврядування «Лідер майбутнього», котрий успішно функціонує 5 років поспіль (2009-2014 рр.). Проект триває протягом жовтня-червня кожного навчального року. Складові Школи – семінари і тренінги з лідерства, роботи в команді, діяльності місцевого та студентського самоврядування, діловодства, конфлікт-менеджменту, проектної діяльності, фандрайзингу (залучення коштів для реалізації проектів) тощо. Науковий керівник Школи М. В. Гриньова. Лекторами Школи є провідні вчені, в тому числі з нашого університету (Н. М. Тарасевич, Г. О. Кудряшов, М. О. Герасименко) та топ-менеджери Полтавської області і Полтави (П. В. Ворона, О. А. Деркач, О. М. Ромас), громадські діячі (Г. С. Шавиро, О. Денисенко, Т. Ю. Іваніна) Випускниками Школи є понад 250 студентів та учнів-старшокласників.

Громадська активність викладачів факультету знаходить відображення у різноманітних заходах, учасниками яких вони виступають. Професорсько-викладацький колектив бере активну участь в реалізації міських проектів та програм («Молодь обирає здоров'я», «Серце до серця», «СНІДу – ні, зупини відлік!», «Квітка надії», «Запали свічку»; Пам'ятна хода до Дня Героїв Крут). Викладачі здійснюють просвітницьку роботу серед населення міста та області, виступають на радіо та телебаченні на науково-публіцистичні теми з питань охорони природи, проблем здоров'я людини, виховання та професійної орієнтації молодого покоління. Своєрідною візитівкою факультету є загальноміське «Свято птахів», яке щорічно проводиться спільно з Полтавським обласним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді та школами міста Полтави.

Понад 10 років профспілковою організацією факультету очолює доцент Н.М. Пивовар. Профспілка здійснює захист прав працівників факультету, організовує піклування про ветеранів, сприяє здоров'я збереженню колективу.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ В СИСТЕМІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

*М.Б. Євтух
Київ, Україна*

Складні завдання, які стоять перед сучасною школою, вимагають підвищення загальнопедагогічної підготовки учителя, яка покликана озброїти студентів педагогічних вузів знаннями основ педагогічної теорії і шкільної практики, розвинути у них професійне мислення, сформувані педагогічні вміння і навички, виховати майбутнього вчителя як активну творчу особистість.

В розуміння поняття підготовленості студентів до професійно-педагогічної діяльності включають такі критерії, як: глибокі наукові, спеціальні й педагогічні знання, відповідний рівень вихованості, загальнолюдська культура й інтелігентність, педагогічна спрямованість, компетентність і діловитість, гуманістична духовність, широка ерудиція та соціальна активність, творче мислення.

З-поміж ключових характеристик особистості вчителя, що здатний творчо розв'язувати поставлені перед ним професійні завдання, є його психологічна культура, на формування якої зорієнтований вузівський курс психології. Психологічна культура вчителя включає сукупність теоретичних знань з психології, тісно пов'язаних із контекстом майбутньої професійної діяльності, вміння використовувати ці знання в роботі з учнями; здатність бачити за поведінкою дитини її душевний стан, рівень розвитку пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери, рис характеру, здібностей; вміння орієнтуватися у педагогічних ситуаціях, оцінювати їх, обирати відповідні способи спілкування з дитиною, колективом учнів; грамотно впливати на психіку школяра, сприяючи його особистісному зростанню.

Необхідною складовою психологічної культури вчителя визнається емоційна культура, яка лежить в основі моральності. Уміння знайти адекватну форму прояву своїх емоцій, володіти собою, керувати власними емоційними станами є показником розвиненої емоційної культури вчителя. Вона забезпечує повноцінне спілкування, дозволяє знайти вихід у складних конфліктних ситуаціях.

Підвалиною творчості вчителя є і психолого-педагогічне мислення, яке передбачає творчий, нестандартний, пошуковий підхід до будь-яких проблем організації та проведення педагогічного процесу та постійне його вдосконалення, всебічний аналіз навчально-виховних заходів з позиції сучасних досягнень психологічної, педагогічної та інших наук, уміння бачити, знайти щось нове, оригінальне у кожному педагогічному явищі, на перший погляд, навіть посякденному. Як відомо, більшість дослідників підкреслюють, що саме творчість є найбільш суттєвою характеристикою педагогічної діяльності (О. А. Абдуліна, А. К. Кузьміна, А. Т. Леонтьєв, В. О. Сластьонін).

Важливою передумовою формування творчих умінь є організація викладачем творчого процесу на практичних заняттях і залучення студентів до активної участі в ньому. Цьому сприяють рольові дидактичні ігри. Так, при вивченні курсу педагогіки проводяться дидактично-рольові ігри "Засідання батьківського комітету" і "Класна година", які супроводжуються аналізом підготовки та проведення цих заходів, і виставленням оцінки за повноту розкриття ролі й акторську майстерність.

У ході гри звертається увага на види, форми і методи виховної роботи класного керівника,

техніку проведення конкретних виховних заходів. Це допомагає студентам оволодівати такими важливими узагальненими вміннями й навичками, як: використання педагогічних знань у вирішенні конкретних завдань, визначенні мети того чи іншого заходу, вибір літератури, складання конспекту тощо.

Педагогічно доцільними є практичні завдання по вивченню методів педагогічного впливу на дітей, роботи з “важкими” дітьми, з батьками. Мета цих занять полягає в осмисленні студентами теоретичного матеріалу та формуванні певних вмінь, а саме: вміння аналізувати досвід виховної роботи вчителя, вихователя, свою особисту діяльність шляхом педагогічних спостережень, аналізу уроків і виховних заходів, вміння вирішувати педагогічні завдання з практики сучасного шкільного життя.

Під час такого заняття у студентів з'являється можливість максимально розкрити свої творчі здібності, своє бачення проблеми, випробувати себе на професійну компетентність, посилити мотивацію навчання тощо.

Використання на заняттях рольових ігор розвиває не тільки знання у майбутніх фахівців, активізує і заострює сприймання матеріалу, дає можливість програвати конкретні педагогічні ситуації, формує вміння встановлювати контакти, проявляти ставлення до вихованців, але й дозволяє вивчати і узагальнювати досягнення педагогічної науки та шкільної практики, поновлювати, поглиблювати зміст та технології професійного навчання студентів.

Такі ігри сприяють розвитку творчого аналітичного мислення студентів, вмінню переконливо викладати свою думку, дискутувати, відстоювати свою точку зору.

Під час семінарських занять з педагогіки студенти залучаються до розв'язання проблемних завдань, які спрямовані на уточнення суттєвих ознак, понять, встановлення зв'язків між однорідними поняттями; вирішували проблемні задачі, які вимагають від майбутнього вчителя не лише практичних знань, а й прийняття правильного педагогічного рішення або критичного аналізу помилок, які допущені в конкретній педагогічній ситуації.

У школі кожна педагогічна ситуація має певну психологічну основу. Щодня вчитель потрапляє у становище, вихід з якого – у застосуванні психологічних знань. Звичайно, відсутність цих знань може дещо компенсуватися інтуїцією, винахідливістю, значним досвідом, але без психологічної культури і освіченості вчителю доводиться витратити набагато більше зусиль і отримувати значно скромніші результати.

Різноманітність і неповторність педагогічних ситуацій вимагає від учителя вміння самостійно переосмислювати теоретичні знання, вміння перекладати їх на мову практичних дій і знаходити найбільш раціональні способи розв'язання педагогічних задач. Не випадково останні роки особлива увага приділяється вивченню умов і факторів, які сприяють розвитку творчого потенціалу особистості вчителя.

Розв'язання педагогічних завдань – це своєрідна імітація процесів вироблення і прийняття рішень, які реально існують у діяльності школи. В ході розв'язання педагогічних завдань у студентів розвивається уява, вміння логічно мислити, передбачати, формується здатність до винахідництва, здатність долати конфліктні ситуації. Творчому, аналітичному мисленню навчаються студенти при розв'язанні та розробці педагогічних ситуацій. Цей процес здійснюється за таким алгоритмом: з'ясувати, які дійові особи створили ситуацію, встановити, за яких умов виникла ситуація; проаналізувати дії кожної дійової особи, оцінити їх дії у взаємозв'язку та взаємообумовленості; розробити декілька рішень ситуації; вибрати оптимальний шлях до розв'язання ситуації і обґрунтувати його.

Таким чином, упровадження нетрадиційних форм занять (ділових ігор, розв'язання педагогічних завдань) спрямоване не лише на свідоме засвоєння теоретичних знань і формування творчих здібностей майбутніх учителів, але й сприяє розвитку їхнього творчого потенціалу. Але, як би не вдосконалювався процес навчання майбутнього вчителя у вузі, випускник – це ще не завершений спеціаліст, тому його професійне становлення може відбуватися тільки в реальній педагогічній діяльності, а навчання в педагогічному університеті – це лише перший етап у професійному становленні, у формуванні професійно-педагогічних якостей і вмінь, необхідних для успішного виконання складних функцій педагога-вихователя.

МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ПРОБУДЖЕННЯ В ОСОБИСТОСТІ ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ

*Г.П. Шевченко
Луганськ, Україна*

Мистецтво є одним з найважливіших засобів пробудження в особистості вищих духовних цінностей, які одухотворяють життєвий шлях особистості. Мистецтво спрямоване на виховання душевності, гуманізму, людяності в повному розумінні цього слова, щирості, доброти, трепетного відношення до усього живого на Землі. Саме мистецтво сприяє пробудженню в учнівської молоді усвідомлення єдності художньо-естетичного переживання, світосприйняття і світвідношення, спільності загальнолюдських, національних і особистісно-індивідуальних ідеалів; сприяє формуванню в учнівської